

De Limburgse Koordagen 2017:

Over thee, tekst,

liplezen en de

wichter van Rita

Eerlijk, ik schrok me echt kapot, toen ik al die muzikmakers (ik wil niet kiezen tussen muzikant en musicus) van de Philharmonie ZuidNederland langzaam met hun instrumenten de grote vlakte zag vullen, die ons scheidde van de maestro. Met vlak voor ons de sectie koper, trom-petten en trom-bones en vlak daarbij de echte trommen. Een van de vele koren waarin ik zong, jaren geleden, werd ooit door koperen fanfaregeschetter begeleid bij een mooie mis in de kerk van Groot-Genhout bij Beek (L.). Wij schreeuwden op de toppen van onze longen, maar de gelovigen hebben nog niet één keer 'benedictus' of 'hosanna' gehoord. Behalve de vrome enkeling in de eerste kerkbank. Die kon liplezen. Die had het in elk geval gezien.

Toen dacht ik opgelucht: straks zakt die hele hap na een simpele druk op de knop van de Oranjerie-toneelmeester Lars of Luuk twee meter naar beneden en verdwijnt uit beeld in de orkestbak. Daarom heet dat ding ook zo. Zo kunnen we mooi rechtdoor over hen heenzingen, zelfs als we in ons boekje blijven turen met gefronste wenkbrauwen en opgetrokken schouders.

De Philharmonie zakte natuurlijk niet door de vloer. Dat heeft dit orkest nog nooit gedaan. Wel waren de arrangementen van onze muzikale samenwerking zodanig uitgewerkt, dat we dynamisch geen echte concurrenten waren. Als u begrijpt wat ik bedoel, natuurlijk. We hielden op met schuin naar beneden turen en lieten de schouders zakken om de buikspieren vervolgens iets aan te spannen

en warempel: we scoorden meteen de hit van de Limburgse Koordagen 2017 met het prachtig zingen van de laatste regel uit het Sanctus van de mis van Karl Jenkins "The Armed Man". Die mis is geschreven als vredesmis rond het jaar 2000 bij het jubileum van een Engels wapenmuseum, totaal anders dan de titel doet verwachten. "L'homme armé" is een Frans lied uit de vijftiende eeuw, dat waarschuwt tegen de komst van gewapende mannen. Karl Jenkins uit Wales nam het op in zijn misgezangen. En ons toetje was "Land of Hope and Glory", het refrein van een behoorlijk patriottisch lied uit het begin van de twintigste eeuw op muziek van een bekende mars van Elgar. Dit officieuze volkslied van Engeland roept op om de grenzen van het Britse Imperium uit die tijd nog wijder te maken in het bijzonder in Zuid-Afrika, waar de Boer War werd uitgevochten. Ik hoorde even wat gemor in de rangen over de keuze voor dit uitgesproken martiale liedrefrein. Ikzelf had gelukkig snel in de gaten, dat het eigenlijk een uitgesproken thee-lied is. God wordt aangeroepen om de Engelse thee nog wat sterker te maken. "God who make **thee** mighty, make **thee** mightier yet" God die al een behoorlijk sterke pot thee zet, maak hem gerust nog flink wat sterker. Nog meer vette melk in die zwarte drab. Bah!

De Limburgse Koordagen 2017 van de Stichting Verbindend Netwerk Koorzang Limburg kreeg met Karl Jenkins, Elgar en natuurlijk ook Verdi's Slavenkoor een welluidende aftrap. "Che ne infonda al patire virtu!!!!" Betekent: "Dat de Geest Gods ons mag sterken om het lijden te doorstaan." Zou het echt zo erg worden? Zeker niet wat Rutters psalm 23 betreft. Een ijzersterke tekst, nagenoeg compleet en in zijn verband gepresenteerd en die voor mijn gevoel ook qua melodie ging lopen

En dan Händel en Judas Maccabeus: "Zie daar komt onze held en veroveraar! Tetter op de trompetten en ram op die trommen". Als

onze Arjen Robben er zeven had ingeknald bij de Zweden in plaats van die miezerige twee, dan hadden we dit heerlijke lied nog eens kunnen zingen aan de Amsterdamse grachten.

Het is niet te geloven wat een mens allemaal kan denken onder het zingen!

Er deden 23 koren in twee competities mee met gemiddeld 5 of 6 nummers. Dat zijn bijna 120 nummers met verrassend weinig dubbelen. 18 koren mocht ik horen. Ik zat uiteraard niet in de jury, simpel omdat ik veel te weinig van alle muziek weet. Dus ik ga niet elk koor bespreken en zeker niet elk nummer, want dan loopt ook nog eens deze website vol. En bovendien kregen alle deelnemende koren niet alleen een puntenscore, maar ook een jurygesprek vol goede raad en aanwijzingen hoe het beter kan, als het onverhoopt misging. En ook waren er nog sessies voor jonge dirigenten, make-over-uren voor koren die hun noten over en andere boeg willen gooien en discussies over de toekomst van vergrijzende koren.

Wat viel me op, dan? Het zingen zonder partituur. Koren deden het geregeld en zeker niet de minsten, integendeel. Toch geeft deze aanwijzing van een dirigent enorm veel stress in de zangersrangen. Het Venrays Mannenkoor zingt ook zonder partituur, werd bewonderend gefluisterd. Welnu, ik heb als joodse slaaf in Babylon uit Verdi's opera Aïda tussen de Venrayse mannen staan te zingen en om mij heen ritselde het van opgerolde papiertjes met de Italiaanse tekst, waarop wanhopige zangers stonden te turen. Zo zag ik ook de leden van Gemengd Koor Crescendo uit Doonder zeer strak en een enkele keer echt reikhalzend naar het gezicht van hun dirigent kijken om te liplezen. Ik hoorde van een Crescendo-lid, dat ook hier het parool 'partituren weg' was uitgegaan. Niettemin: Crescendo werd uitgeroepen tot 'Beste groot koor in Limburg' met 231 punten van de

jury. Bravo. Het niveau was volgens jury-voorzitter Damsma uitzonderlijk hoog. Ik heb geen enkele beoordeling onder de 200 punten gehoord. Bravo.

Zou dat papierloos zingen ook niet veel veel meer repetitietijd vergen? Afhankelijk van de gemiddelde leeftijd van de koorleden en zou het de verstaanbaarheid en het tekstbegrip niet bevorderen? Ook bij het advies om in de akoestisch niet zo beste grote zaal van de Oranjerie schuin omhoog te zingen heb ik vraagtekens. Schuin omhoog spant het strottenhoofd aan en daar weet onze vriend Harrie Spronken alles van. Hij bracht op zaterdagmiddag op zeer kundige wijze en met veel humor een goed gevulde zaal de truukjes bij om bij het zingen vooral de hals en het gezicht ontspannen te houden. Dat is de remedie tegen knijpende zangstress sowieso en a fortiori tegen zangstress in competitie/concours.

Misschien is een deel van de oplossing van het papierprobleem het maken van goede afspraken over houding bij het zingen en het gezamenlijk spreken van moeilijke teksten voor het zingen. Hoe houd je je map vast en wat staat daar nou eigenlijk? Waar gaat het over het hoe spreek je het uit.

En is veel gezongen, maar ook veel gepraat tijdens de Limburgse Koordagen. In de foyer, in de gangen en in het artiestencafé. “Ze willen steeds dat ik bandjes draai van bekende popnummers en dat ze dan mogen meezingen, maar daar begin ik niet aan. Ze moeten zelf zingen!”, zei een muzikleerkracht op een Limburgse basisschool tegen me. Hij staat elke dag voor de taak om jonge kinderen echte muziek bij te brengen. Ik bewonder hem en hoop dat hij vele collega’s heeft of nog krijgt die helpen te voorkomen, dat volgende generaties meteen na hun puberteitsjaren vol dance, hiphop, metal

en noem het maar op, al ernstige gehooruitval ervaren. Jazeker: doofheid.

Zingen is in essentie nadoen, zoals bijna alles in het leven, hoorde ik elders. Je krijgt een toon te horen, moet die met het gegeven aantal trillingen per seconde kunnen reproduceren met je stembanden, dat is het zogeheten overnemen, en vandaar uit een heel octaaf kunnen opbouwen, in je hoofd en je strot. Orkestleden die hun instrumenten stemmen, krijgen ook maar één toon, de a¹, meestal voorgeblazen door een hoboïst(e), en moeten dan in een kakafonie van muziek de andere zes erbij zoeken. Hell of a job lijkt me.

De Koordagen beleefden hun tweede hoogtepunt op zaterdagavond. Enjoying the Great Choir. 'n Paar dingen. 'Ons' Benedictus uit de Gewapende Man van Jenkins werd zowaar nog drie keer uitgevoerd. Ik hoorde verder nog veel meer RK liturgische teksten, zoals Ave Maria (2x), Magnificat, Gloria Patri et Filio en Misericordia(e). Het leek wel of de koormuziek hier helemaal terug naar zijn oorsprong ging: het Gregoriaans uit de zesde eeuw van onze jaartelling. Wat bleek? De moderne Engelse componisten, zoals John Rutter, hebben de oude Latijnse teksten maar zelden intact gelaten en in hun verband gepresenteerd. In Brexit-verband heet dat cherrypicking: alleen de mooiste of lekkerste stukjes uit de cake peuteren. Rutters noten zijn prachtig, maar van zijn tekstbehandeling en bronvermelding ...

Zondagmiddag om 14.15 uur hoorde ik "Giocoso" uit Weert onder leiding van Rita Scheffers de complete Maria-antifoon 'Salve Regina' zingen op muziek van de Bask Javier Busto. Een even later de onnavolgbare tongbreker Vieniki, begeleid met geheimzinnige gebaartjes. Geen idee, waarover dat lied ging, maar het ging fantastisch: Augenweide en Ohrenweide tegelijk. Giocoso kreeg de

titel 'beste koor van Limburg' met 271 jurypunten. De wichter werden ook winnaar van het Open Limburgs Korenfestival en voor hun dirigente Rita Scheffers uit Swartbroek was er de Limburgse Koorprijs. Begeleid met een hartverwarmend felicitatieconcert van al haar jeugd-, jongeren- en volwassenenkoren uit Weert en omgeving en tenslotte ook de hele zaal: "Thank you for the music." Helemaal ontroerend tot de allerlaatste noot of toon. Ik weet zeker dat er in Weert en omgeving over zeg twintig, dertig jaar veel minder mensen doof zullen zijn dan elders in het Westelijk Halfrond.

Laur Crouzen